

poolst. materiałów
Haliny Lipskiej - Siostrzycy

GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ

Muzeum Pomorskie Armii Krajowej

oraz Wojskowej Służby Polek

ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186

mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

siostra:
Siostrzycy Helina

01-357 Warszawa

poza Pom.
W-wa

Warszawa AK 93

Lipska Wanda Juli

ps. "Basia" UK: 776/19283

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Lipška Wanda Julia
J. K. - 496 / 1928 Pom.
p. a. Pom. Warszawa D. P.

- I./1. Relacja k. 7 s. 1-7
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —
- II. Materiały uzupełniające relację —
- III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —
- III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —
- III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —
- III./5. Inne ... —
- IV. Korespondencja
-
-
-
- V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 8
- VI. Fotografie *dział i monografii*

1/1. Relacja - Lipska Wanda Julia

1. Relacja o mieszącej uczestnicze
walki o niepodległość, spisana przez
Halinę Lipską, sem. Koziatową, mpis,
oryg. + kopia k. 4 s. 1-4
2. Przesymki do charakterystyki
osobowości Wandy Lipskiej - Łączyńskiej
Basi, mpis + mpis z 24.08.1985 k. 3 s. 5-7

Rel. 558/P

11/11/11

Relacja dla Pł.Tow. Hist.

o niezwykłej uczestnicze walk o niepodległość

I. Dane osobowe

I. Wanda Julia Lipska

2. Ur. w czerwcu 1923 r. w Toruniu, zm. dnia 17 września 1944 r. w W-wie, w postępiczym szpitalu AK mieszczącym się w hotelu Terminus przy ul. Chmielnej /23?, 43?/, kierowanym przez dr Józefa Keniga.

W dniu 15 sierpnia, w trakcie przyjmowania poczty i prasy powstańczej w punkcie rozdzielczym przy ul. Moniuszki, została ciężko ranna pociskiem zapalającym doznając poparzenia twarzy, dłoni oraz przedniej powierzchni ud i podudzi. Wstępnie oceniono stan jako beznadziejny, stosowano morfina, mechanicznie usuwano zwęglone tkanki. Po upływie około 10 dni, ^{obecnie stanęły przeżyła,} za zgodą chorej * odstawiono narkotyki - był to jej najtrudniejszy okres. Przeżyła miesiąc i dwa dni. Pochowana została początkowo przy ul. Chmielnej przez Edmunda Męclwskiego /ps. Andrzej/ i Adama Pohla /ps. Kuba/, potem przeniesiona do zbiorowego grobu na Woli i - po zakończeniu wojny - ekshumowana do grobu rodzinnego na powązkowskim cmentarzu komunalnym / dawnym wojskowym /.

Zmarła w mojej obecności, poświadczyc mogą obaj wspomniani wyżej koledzy oraz dr Maria Grzeszkowa I voto Kenigowa, ps. Pestka, wówczas pielęgniarka /operacyjna?/ w szpitalu AK.

3. Imiona rodziców : Wincenty i Maria z d. Zielińska

4. Środowisko inteligencji pracującej. Ojciec urzędnik miejski, oficer rezerwy, powołany w sierpniu 1939 do czynnej służby wojskowej, w czasie okupacji przebywał w Oflagu II A i II B.

5. Wykształcenie: tzw. mała matura przed wojną; uczennica tajnego kompletu licealnego /dyr. p. Uklejska/. Charakterystyka osobowości w załączeniu

6. Adres siostry : Ol-357 W-wa, Muszłowa 3 - 26. - H. Koziółowa

II. Okres przedwojenny do 1.IX.39

1. Uczennica Państwowego Gimnazjum i Liceum im. Królowej Jadwigi w Toruniu. Harcerka.

2. Brak danych dotyczących osobistego przygotowania do obrony kraju

ad 5. zmienna adresu od 2006: ul. Studencka 28m18
02-853 8653 W-wa
02735 Warszawa

3/1/2

III. Okres okupacji

1. Wysiedlona wraz z rodziną z Torunia od jesieni 1939 r. przebywała w Warszawie. Pracowała jako wychowawczyni dzieci, uczyła się.
2. Pracę konspiracyjną rozpoczęła prawdopodobnie na początku 1943 r. Trudno ustalić przez kogo była zwerbowana, być może był to dr Józef Czekalski, którego drobne dzieci prowadziła na spacer.
3. Komórką organizacyjną był Departament Informacji Delegatury Rządu na Kraj - Sekcja Zachodnia. Kryptonimy : Di, Sip, Cin -SZ
Przełożeni : Kirył Sosnowski /ps. Konrad/ , a po jego aresztowaniu Witold Pomykaj /Leszek/ , Edmund Męclewski /Andrzej/.
Zadania określone słowami Konrada: " Informowanie wolnego świata podczas drugiej wojny światowej o zbrodniach hitlerowskich ", nadto ~~hadto~~ utrzymywanie kontaktu i wymiana informacji z polskimi Ziemiami Zachodnimi, w tym - Postulowanymi, wydawanie pisma Ziemia Zachodnie /Ziemiaki / - dodatku do Rzeczpospolitej.
Kierowniczka Łączności S.Z. : Stefania Cieślińska /ps. Róża/
Pseudonimy łączniczek : Emilka, Kasia, Staszka, Boguś, Ola i inne.
4. Pseudonim : Basia. Przeszkolona przez Kierownictwo Łączności. Pełniła funkcję łączniczki na terenie Warszawy. W ciągu pierwszych 15 dni Powstania była łączniczką i kolporterką prasy dla placówek wojskowych głównie na terenie Śródmieścia i Powiśla.

Halina Lipska - Koniołowa

1/1/3

Relacja dla Pól.Tow. Hist.

o niezwykłej uczestnicze walk o niepodległość

I. Dane osobowe

I. Wanda Julia Lipka

2. Ur. w czerwcu 1923 r. w Toruniu, zm. dnia 17 września 1944 r. w W-wie, w powstańczym szpitalu AK mieszczącym się w hotelu Terminus przy ul. Chmielnej /237, 437/, kierowanym przez dr Józefa Keniga.

w dniu 15 sierpnia, w trakcie przyjmowania poczty i prasy powstańczej w punkcie rozdzielczym przy ul. Moniuszki, została ciężko ranna pociskiem zapalającym doznając poparzenia twarzy, dłoni oraz przedniej powierzchni ud i podudzi. Wstępnie oceniono stan jako beznadziejny, stosowano morfina, mechanicznie usuwano zwęglone tkanki. Po upływie około 10 dni, za zgodą chorej odstawiono narkotyki - był to jej najtrudniejszy okres. Przeżyła miesiąc i dwa dni. Pochowana została początkowo przy ul. Chmielnej przez Edmunda Męclwskiego /ps.Andrzej/ i Adama Pohla /ps.Kuba/, potem przeniesiona do zbiorowego grobu na Woli i - po zakończeniu wojny - ekshumowana do grobu rodzinnego na powązkowskim cmentarzu komunalnym / dawnym wojskowym /.

Zmarła w mojej obecności, poświadczyć mogą obaj wspomnieni wyżej koledzy oraz dr Maria Grzeszkowa i voto Kenigowa, ps. Pestka, wówczas pielęgniarka /operacyjna/ w szpitalu AK.

3. Imiona rodziców : Wincenty i Maria z d. Zielińska

4. Środowisko inteligencji pracującej. Ojciec urzędnik miejski, oficer rezerwy, powołany w sierpniu 1939 do czynnej służby wojskowej, w czasie okupacji przebywał w Oflagu II A i II B.

5. Wykształcenie: tzw. mała matura przed wojną; uczennica tajnego kompletu licealnego /dyr.p.Uklejska/. Charakterystyka osobowości w załączeniu

6. Adres siostry : Ol-357 W-wa, Muszłowa 3 - 26. - H.Koziołowa

II. Okres przedwojenny do 1.IX.39

1. Uczennica Państwowego Gimnazjum i Liceum im. Królowej Jadwigi w Toruniu. Harcerka.

2. Brak danych dotyczących osobistego przygotowania do obrony kra

11/14

III. Okres okupacji

1. Wysziedlone wraz z rodziną z Torunia od jesieni 1939 r. przebywała w Warszawie. Pracowała jako wychowawczyni dzieci, uczyła się.
2. Pracę konspiracyjną rozpoczęła prawdopodobnie na początku 1943 r. Trudno ustalić przez kogo była zwerbowana, być może był to dr Józef Czekański, którego drobne dzieci prowadziła na spacer.
3. Komórką organizacyjną był Departament Informacji Delegatury Rządu na Kraj - Sekcja Zachodnia. Kryptonimy : Di, Sip, Cin -SZ
Przełożeni : Kirył Sosnowski /ps. Konrad/ , a po jego aresztowaniu Witold Pomykał /Leszek/ , Edmund Męclewski /Andrzej/.
Zadania określone słowami Konrada: " Informowanie wolnego świata podczas drugiej wojny światowej o zbrodniach hitlerowskich ", nadto hadło utrzymywanie kontaktu i wymiana informacji z polskimi Ziemiemi Zachodnimi, w tym - Postulowanymi, wydawanie pisma Ziemia Zachodnie /Ziemiaki / - dodatku do Rzeczypospolitej.
Kierowniczką Łączności S.Z. : Stefania Cieślińska /ps. Róża/
Pseudonimy łączniczek : Emilka, Kasia, Staszka, Boguś, Ola i inne.
4. Pseudonim : Basia. Przeszkolona przez Kierownictwo Łączności. Pełniła funkcję łączniczki na terenie Warszawy. W ciągu pierwszych 15 dni Powstania była łączniczką i kolporterką prasą dla placówek wojskowych głównie na terenie Śródmieścia i Powiśla.

Halina Lipińska - Kowalska

1/1/5

Przyczynki do charakterystyki osobowości
Wandy Lipskiej - łączniczki Basi.

W oczach siostry

Wandzia, drugie dziecko w rodzinie, uchodziła za mniej zdolną od dwojga rodzeństwa. Kompensowała tę opinię sprawnością fizyczną i sukcesami sportowymi oraz przejawianą od najmłodszych lat odwagą. Raczej mało mówna miała duże poczucie humoru i bardzo celny, trochę pure-nonsensowy dowcip. W przyjaźni była wierna i lojalna.

W czasie badań psychologicznych i nauki w komplecie licealnym okazało się, że ma wybitne zdolności matematyczne. Myślała bardzo logicznie, w postępowaniu była konsekwentna i aktywna.

W chwili wybuchu Powstania, kiedy nasza grupka łączniczek oczekiwała w punkcie zbornym na dyspozycje, Basia niezauważona zniknęła z pokoju. Po godzinie postanowiliśmy przebiec Marszałkowską w kierunku Placu Napoleona. Basia dogoniła nas otrzepując pył. Spędziła ten czas przy budowie barykady na Słiskiej, w pobliżu Żelaznej. Często biegała na Powiśle. Z wyczuciem / a może z matematycznym wyliczeniem? / wybierała moment przeskakiwania pod obstrzałem przez Nowy Świat.

Halina Koziółowa
Halina Koziółowa, W-wa, 1985, 09, 17

W oczach przełożonej

Wanda Lipska ps. "Basia" pełniła funkcję łączniczki na terenie m. W-wy, w Sekcji Zachodniej Departamentu Informacji. Basia była łączniczką bardzo zdyscyplinowaną, zawsze skupioną, - poważną, inteligentną i bardzo odważną. Mimo młodzieńczego wieku można jej było powierzyć każde zadanie. Wielki podziw budziła w ostatnich dniach swego życia w szpitalu polowym. Cierpiała bardzo, a ból swój znosiła wprost po bohatersku - cicho, bez jęków i narzekań.

Stefania Cieślińska ps. "Róża"
kier. Łączności Sekcji Zachodniej
DI

Poznań, 1985, 08, 24

Przyczynki do charakterystyki osobowości
Wandy Lipskiej - łączniczki Basi.

W oczach siostry

Wandzia, drugie dziecko w rodzinie, uchodziła za mniej zdolną od dwojga rodzeństwa. Kompensowała tę opinię sprawnością fizyczną i sukcesami sportowymi oraz przejawianą od najmłodszych lat odwagą. Raczej małowówna miała duże poczucie humoru i bardzo celny, trochę pure-nonsensowy dowcip. W przyjaźni była wierna i lojalna.

W czasie badań psychologicznych i nauki w komplecie licealnym okazało się, że ma wybitne zdolności matematyczne. Myślała bardzo logicznie, w postępowaniu była konsekwentna i aktywna.

W chwili wybuchu Powstania, kiedy nasza grupka łączniczek oczekiwała w punkcie zbornym na dyspozycje Basia niezauważona zniknęła z pokoju. Po godzinie postanowiłyśmy przebiec Marszałkowską w kierunku Placu Napoleona. Basia dogoniła nas otrzepując pył. Spędziła ten czas przy budowie barykady na Słiskiej, w pobliżu Żelaznej Często biegała na Powiśle. Z wyczuciem / a może z matematycznym wyliczeniem? / wybierała moment przeskakiwania, pod obstrzałem przez Nowy Świat.

Halina Koziołowa, W-wa, 1985, 09, 17

W oczach przełożonej

Wanda Lipska ps. "Basia" pełniła funkcję łączniczki na terenie m. W-wy. w Sekcji Zachodniej Departamentu Informacji. Basia była łączniczką bardzo zdyscyplinowaną, zawsze skupioną, -poważną, inteligentną i bardzo odważną. Mimo młodzieńczego wieku można jej było powierzyć każde zadanie. Wielki podziw budziła w ostatnich dniach swego życia w szpitalu polowym. Cierpiała bardzo, a ból swój znosiła wprost po bohatersku - cicho, bez jęków i narzekań.

Poznań, 1985, 08, 24

Stefania Cieślińska ps "Róża"
kier. łączności Sekcji Zachodniej
DI

Wanda Lipska ps. Basia

7/11/7

pełniła funkcję łączniczki na terenie m. W-wy.
w Sekcji Zachodniej Departamentu Informacji.
Basia była łączniczką bardzo zdyscyplinowaną,
zawsze skrupularną - poważną, inteligentną i bardzo
odważną. Mimo młodości całego życia poświęciła
była powierzone jej zadanie. Wielki pokój bu-
dziła w ostatnich dniach swego życia w szpitalu polowym.
Wierzyła bardzo, a ból swój musiała wyprzeć po bahe-
lersku - ciszą, bez jęków i narzekań.

Warszawa, 1985. 8. 24.

Helena Kiełcińska ps. "Róża"
kier. łączności Sekcji Zachodniej
DJ.

T:K-776/1928 Pom.

poze Pom.

Lipska Wanda Julia

✓ Party informacyjne
h.

Rel. 562/P

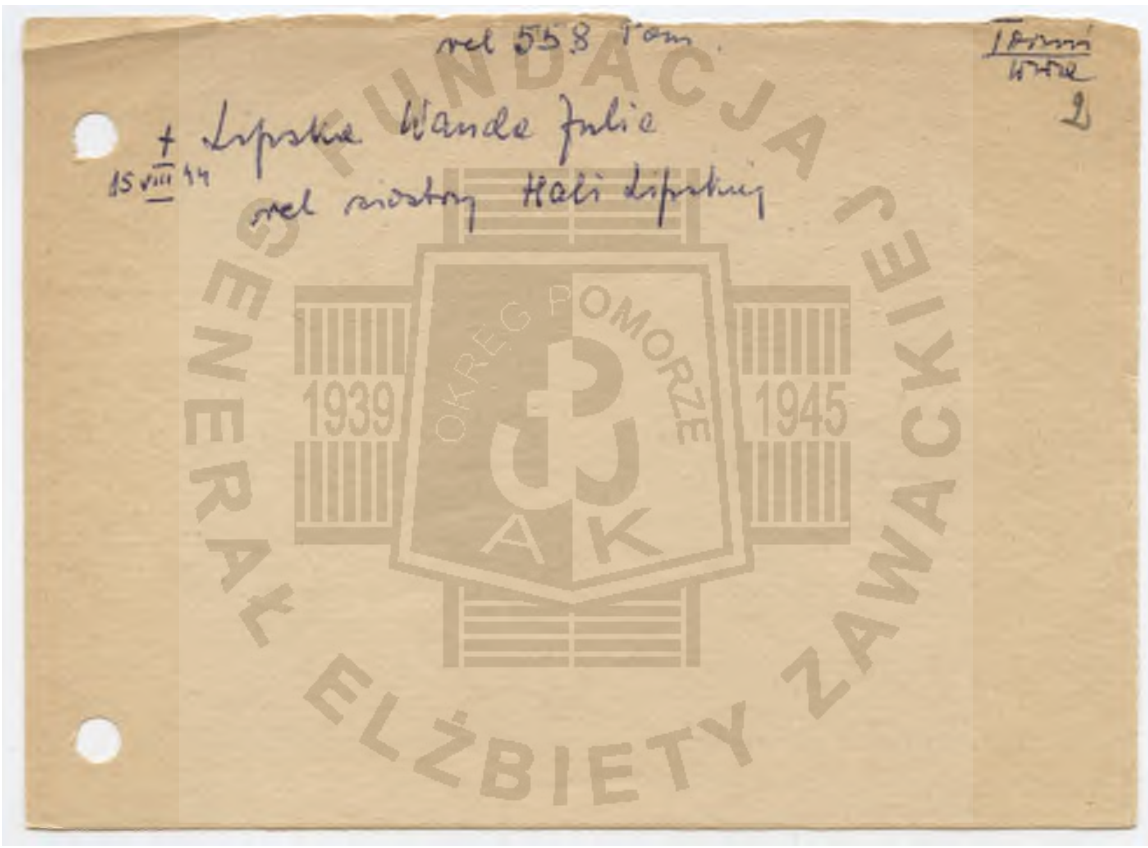
Tomu
N-wa

15 XII 64
7

Lipska Wanda Julia, Basia
ml. siostry Hali Lipskiej

Lipska Halina, Ola

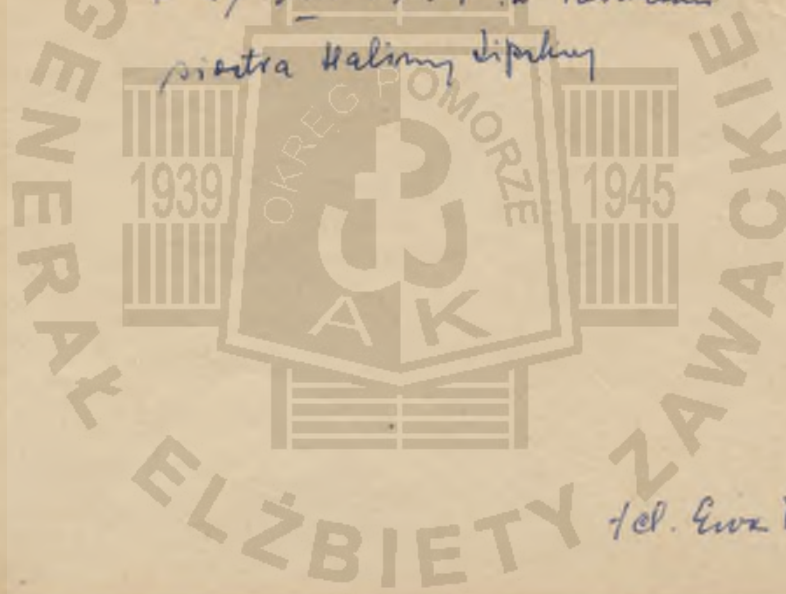

558 / P. ~~Kośćka~~ ~~Województwo~~

Dziękuję
Tomin
1952
AK
3

4 Lipska Handa ps. Basia
+ d. VIII 1944 w Partanii
siostra Haliny Lipskiej

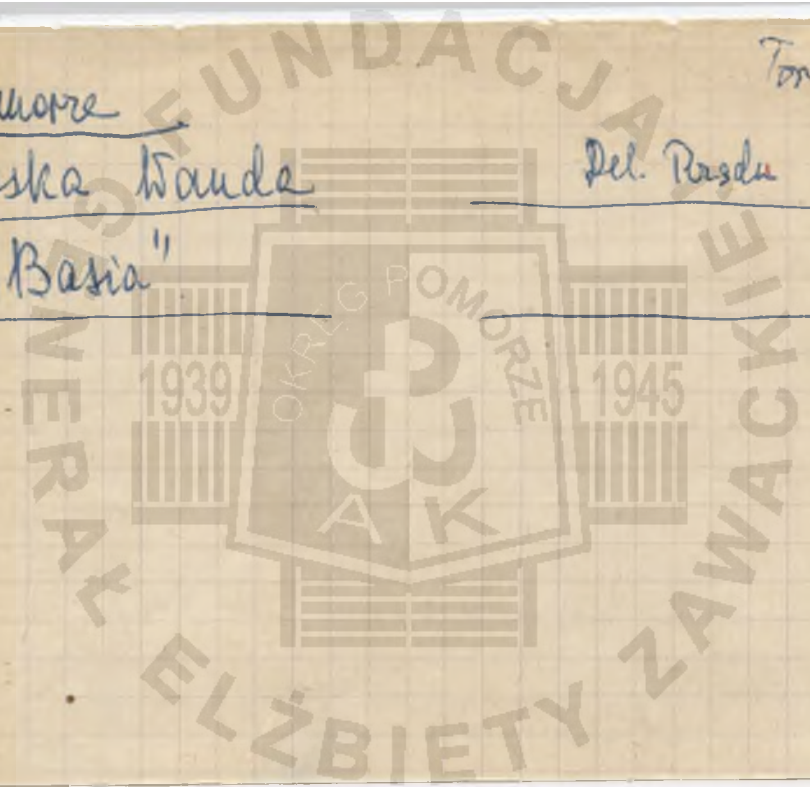
tel. Ewa Trocynska

Pomorze
+ Lipska Wanda
"Basia"

Tom 16 5

Del. Pasdu

Lipshke Wanda Julia 3,3
ps Bazia 6

ur. 1923 w Toruni

opie ^{Wimant} mieszelnik Magost, matka Zilinska Wanda
do 1939 mieszkała w K. gm.

tytuł w br. Lic w komplety Lic
w gm. Wklejskiej ~~AA~~ do Paok
Ternicko Szeg. Zach. Dep. 4mf Del. Re.
szef Adam Pol ps. Rube

in. Licznicze Szeg. a Rze' kuzarskie tp-
czności Dep. 4mf Del. Re.

15 VIII 49 przy ul. Maminolski ... w latach
rodz. pracy; szefostwo Del. Re.
szefostwo partii

od pracowni Krowy

Szpital 17k hotel Terminus

Zmarła z powodu 17 IX 49,

położona na Chmielew

składowiska na Wdzy a. mart. pnie

na Pawazki krajowe 17 8 grób 11/12

grób rodzinny jako Terminus Partia

adres ciotki Jozymy Ambaroskiy ~~17~~ tel 48-91-52

Hala k. wygoda z PK 2 1949 - obcy Belgii 2 lata

Pracownia studia medycyny w Toruni 1965 w. 1965

Pracownia studium w Toruni 1965 w. 1965 deklaracja

składowiska adimitt pochodzi na emerytura

KARSIKA

AK. Pora Pom.
TORUN 7

1944⁺ Lipska WAGA

rob. Stosunki poligt. Miast. Walla... s 242
nr. nr Torunia
od 1944 nr Komp. Izmirka Seligi
Zachodniej Dep. Informacji Belegadury
Rijdu nr Warszawa

Yus

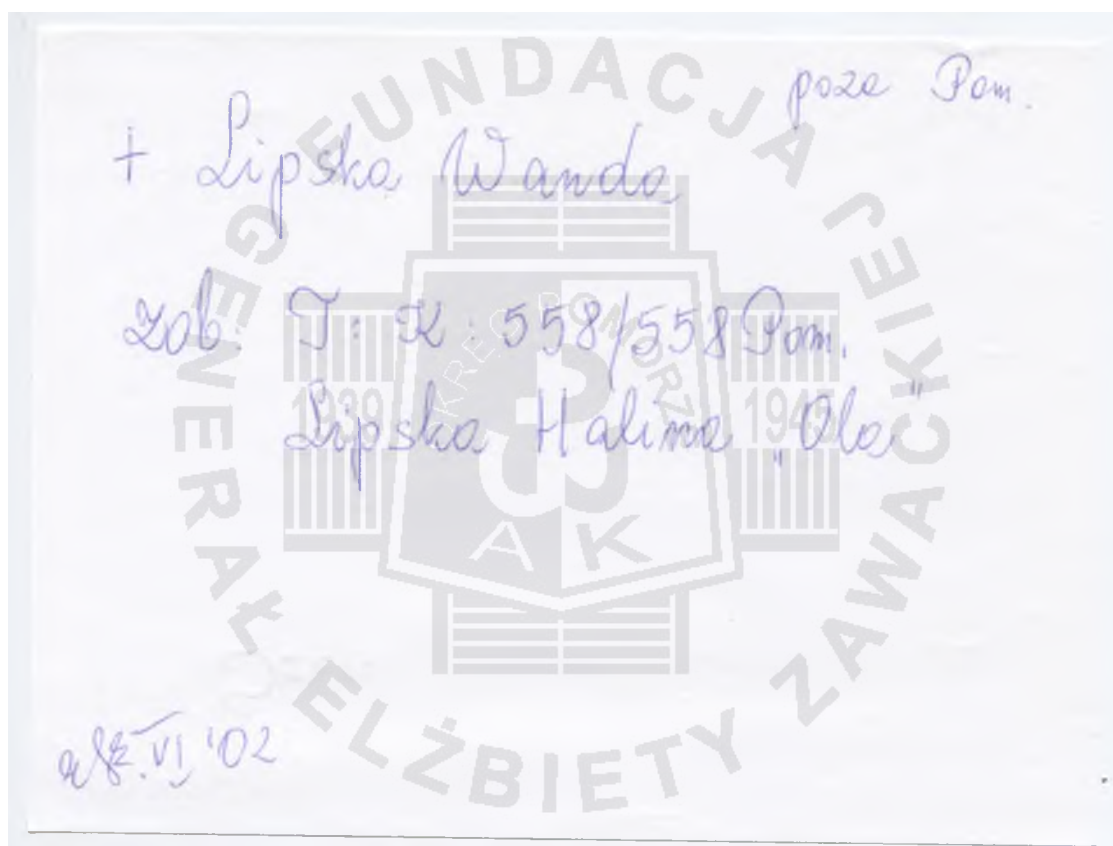
a)

poza 2 Rz
Form. 8

Lipska Wandę "Basia"
współprac. Sekcji Zach. Dep. Inform. i Dokum.

Działalność inform. PPP, Wwa 2003 s. 27

JN-K

Karłowicza - Lipska Handla

M-357- Handla

K-558-B

AK Toruń

Handla

Lipska Handla

ps. Daria

Lipska Wanda

